

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1100. Usque Ad Annum 1143

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1762

VD18 90117999

§. 19. Hildeberti Archiepiscopi Turonensis extrema.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66385](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66385)

Sæcul. XII. *se polluere commerciis, filios ex stupri con-*
A.C. 1133. *suetudine cum sorore genuisse, pellicem sub*
virili veste latentem alere, & cum iter fa-
ceret, circumducere accusabatur. Hæc
passim de Anacieto Antipapa jactaban-
tur.

§. XIX.

Hildeberti Archiepiscopi Turonensis
extrema.

Epistola S. Bernardi ad Hildebertum Ar-
 chiepiscopum Turonensem data opta-
 tum sortita est effectum, nam Præsul ille
 reliquo vitæ suæ tempore, quod breve
 fuit, Innocentio Papæ favit. Obit vero
 Hildebertus in beata senectute decima
 octava Novembris anno millesimo cente-
 simo trigesimo tertio vel certe sequente,
 clarissima sui fama relicta, quam ei libri
 in lucem editi pepererunt. Scriptis
 quippe Epistolas centum triginta, Sermo-
 nes centum & quadraginta, Vitam S. Ra-
 degundis, & S. Hugonis Cluniacensis, ali-
 quot Tractatus Morales & Theologicos &
 denique carmina permulta. Collectio-
 nem Canonum quoque inchoaverat, &
 non nulli illam Præfationem, quæ in
 fronte Libri Ivonis Carnotensis visitur,
 Hildeberto auctori tribuunt.

Lib. III. ep.
53. al. 83.

Cum Fulco Rechinus Comes Ande-
 gavenensis voto se obstrinxisset, peregrina-
 tionem ad S. Jacobum suscipere, ad eum
 Hilde-

Hildebertus scripsit in hunc modum: Sæcul. XII.
A.C. 1133.
Non nego, bonum omnino esse pie peregrinandi propositum; cuicumque vero Rempublicam regere incumbit, munus suscipit, quod nunquam nisi negotii majoris & utilioris causa dimittendum est. Talentis, quæ Paterfamilias Servis suis commisit, nullus Doctorum illud adnumerat, ei multas orbis terrarum regiones esse peragrandas; & S. Hilarton prope Hierosolymas habitans, semel tantum intravit, ne Loca Sacra spernere videretur. Tum Hildebertus Comitem monet, si in Hispaniam proficisceretur, viam per urbes Ducis Aquitanix, inimici sui, esse dirigendam, in quibus de Salute periclitaretur. Inde prosequitur: Sed forte mihi objicies, votum disertis verbis concepi, quod sine peccato violare non possum. Verum cogita, hoc votum a tua voluntate profectum esse, Dei autem voluntate factum, quod Princeps sis & populis imperes. Putasne, hujusmodi peregrinationis merito jacturam neglecti officii reparari posse? Si vero subditis tuis prodesse majus bonum est, quam peregrinationes suscipere, quod nemo, ut ego quidem arbitror, negaverit, in Palatio tuo permane, Reipublicæ tuæ vigila, Justitiam cole, pauperes, & Ecclesias tuere.

Lib. I. ep. 15.
at. 59.

In alia Epistola Hildebertus Honorium II. Papam in hunc modum alloquitur: *Obsecro!*

Sæcul. XII. *secro! boni consule, quod urgente necessitate*
 A.C. 1133. *& iustitia tibi scribo. Nos ultra alpes po-*
II. ep. 41. *siti nunquam didicimus, nec ullam Confis-*
 al. 82. *tutionem Ecclesiasticam invenimus, omnem*
& qualemcunque Appellationem ab Eccle-
 Appellatio *sia Romana recipi oportere. Si novus hic*
 raro conce- *abusus invalescat, actum est de Episcopo-*
 denda. *rum auctoritate, & Disciplina Ecclesie*
omni vigore privata languebit. Quis rei
alienæ raptor, si Episcopus excommunica-
tionis pœnam comminetur, non appella-
bit? Quis Presbyter concubinariis scortum
suum longo tempore domi non servabit,
temerariæ appellationis scuto tutus?
Sacrilegia, rapinæ, adulteria impune re-
gnabunt, dum frivola appellatione silen-
tium imponetur Episcopo. Et infra: Scio,
idque tota Ecclesia docet, Appellationis ve-
fugium illis deberi, qui in iudicio infe-
riore læsi sunt, qui Iudices suspectos ha-
bent, vel quibus vis furentis multitudinis
timenda est. Hic falsam decretalem S.
Cornelii Papæ citat, sed affirmat, reji-
ciendam esse appellationem hominum
impudentium, qui iudicii rigorem tergi-
versatione eludere conantur. (*)

Rur.

(*) Iustissimæ sunt Hildeberti Turonensis que-
 relæ. Non facile in Romana Curia audiendus est
 appellans. Nec etiam Episcopos licentiam ap-
 pellandi, datis literis quas vocant *Apostolos*, con-
 cedere

Rursus in quadam Epistola Hildebertus Presbyterum vituperat, qui quæstionem in judicio criminali haberi obtinuerat de homine, a quo pecunias sibi furto ablatas fuisse suspicabatur (Servus, ut conjicere licet, fuerit) dicit, tantum rigorem tribunali Sæculari, non autem Disciplinæ Ecclesiasticæ convenire, Sacerdotem semper memorem esse debere, se non esse carnificem, & præstare, ut crimen impunitum relinquat, quam ut aliquis pœnam certam ob delictum incertum sustinere cogatur. Tum auctoritatem ex Epistola S. Augustini ad Macedonium adducit.

Sæcul. XII.

A.C. 1133.

Aug ep. 153:

al. 54.

Sup. lib.

XXII. §. 52.

Episcopus Carnotensis quemdam Presbyterum Sacris interdixerat, quod injecto saxo furem, ipsum interfecturum, occidisset. Postquam vero hic Presbyter ab officio Altaris annis septem fuisset remotus, Episcopus Carnotensis Hildebertum

cedere oportet; præsertim si Episcopus subditos sibi viros Ecclesiasticos delinquentes ex officio Pastoralis judicet & pœnam dicat. Alioquin reus ad Archiepiscopum appellabit, & damnatus Romam convolabit, sive juste sive temerarie. Et denique vilescente auctoritate Episcoporum nulla causa nisi Romæ finiri poterit, si modo saltem altera pars litigantium opulenta sit, & par sit ferendis sumptibus. Quæ vero Justitia, ad quam solis divitibus, exclusis pauperibus, aditus patet?

Sæcul. XII. tum consuluit, an bene faceret, si eum
 A.C. 1133. restitueret. Respondit Hildebertus, sibi
 videri, non esse restituendum, etiam si
 ep. 60. furem solum ideo necasset, ut propriam
 vitam servaret, atque in rem suam testi-
 monium S. Ambrosii attulit.

III. Off. c. 4.

In Sermonibus Hildeberti complura memorabilia tam circa Doctrinam quam Disciplinam Ecclesiæ occurrunt. Nam, quamvis Berengarii Discipulus fuerit, de Evcharistia tamen Catholicè sentit & dicit: *Dubitare nullatenus debemus, quia per Sacra verba Benedictionis Sacerdotalis panis in verum Corpus Domini nostri ita mutetur, ut substantia panis non remaneat.* Imo etiam vocem *Transsubstantiatio* adhibet, qua nemo ante ipsum usus fuisse legitur. (*)

Serm. 33.
p. 422.

Serm. 93.
p. 689.

Serm. 93.
p. 772.

De Gratia in Hildeberti Sermonibus ista leguntur: *Per Gratiam Novi Homi-*
 nis,

(*) Hildebertus Turonensis testis est Realis Christi præsentia in Evcharistia & Transsubstantiationis eo irrefragabilior, quod errorem Berengarii Magistri sui non ignoraverit, sed eo rejecto Doctrinæ totius Ecclesiæ adhaeserit. Nullus objiciat, *Transsubstantiationem* Hildeberti novum inventum esse; quia non magis nova ista vox veritati realis præsentia nocere potest, ac olim a Catholicis contra Arianos recens inventa vox *Consubstantialis* Jesu Christi Divinitati detrahere potuit.

nis reparatus & reconciliatus quotidie la- Sæcul. XII.
beris, nec tamen ab amica Gratia desere. A.C. 1133.
ris. Et alibi: Gratia Dei erga homines
officiosissima est, & quasi jurejurando ad Lib. I. ep. 16.
succurrendum eis obstructa. Et infra: Si p. 51.
Creatura Justitia privetur, id ipsius non
Dei culpa fit. Deus vult omnes homines
salvari, atque ut nulli excusationi locus
fit, præparat ipsis Gratiam, qua roboran-
tur, subsidia distribuit, quibus juvantur,
præmia offert, ut excitentur, minatur, ut
timeant.

De Pœnitentia inquit; Confessionem
 præcedere debere initium jejunii Qua-
 dragesimalis; quia ordo rerum inverti-
 tur, cum prius peccata puniuntur, quam
 ea peccator confiteatur. Pœnitentes
 extra domos suas mansisse, & eos non
 nunquam ante completam pœnitentiam
 fuisse reconciliatos, ut in Paschate cum
 ceteris Fidelibus communicare possent.
 Notat, Fideles in Die animarum jeju-
 nasse.

Inter præcipuos Hildeberti Tractatus
 non ultimum locum ille tenet, qui in
 compendio integrum corpus Theologiæ
 complectitur, atque pro norma & exem-
 plo posterioribus Scriptoribus, qui hanc
 Scientiam certa methodo tractandam su-
 sciperunt, fuisse videtur. Dividitur hoc
 Opus in Capita quadraginta & unum, at-
 que Auctor primo agit de Fide, tum de
 Existen-

Serm. 18.

p. 301.

eod. p. 298.

Serm. 34.

p. 394.

Serm. 85.

p. 650.

B. 1009.

Sæcul. XII. Existentia & unitate Dei, de Trinitate &
 A.C. 1133. præcipuis Attributis. Inde transit ad
 materiam de Incarnatione, tum de An-
 gelis, de Opere sex dierum, de Creatio-
 ne Hominis in primo suo Statu, de ejus
 lapsu, & de peccato in genere; Tandem
 de Sacramentis. Verum ultima deside-
 rantur, eaque quæ de Sacramentis singu-
 lis scripsit, nobis non supersunt. Ceterum hic Tractatus magna industria & cura scriptus est, atque argumenta solerti judicio selecta. (*)

c. 12.

c. 24.

c. 40.

§. XX.

(*) De Hildeberto Turonensi Natalis Alexander Tom. XIII. pag. 245. hæc scripsit: *Hildebertus in Cenomanis Lavardinensi castro oriundus . . . post obitum Guilleberti Archiepiscopi ad Turonensem Metropolim translatus anno millesimo centesimo vigesimo quinto Pietate & eruditione inter ævi sui Præfules celebris fuit. Ipsi cum Archidiaconus Cenomanensis esset, dissolutioris vitæ & impudiciticæ notam inurunt Cardinalis Baronius & P. Sirmondus in Notis ad epistolas Goffridi Vindocinensis, imo ante ipsos Ivo Carnotensis, cujus auctoritate nituntur . . . Quamquam rumores illos de Hildeberti incontinentia tam publica, ut filios & filias genuisset, falsos existimare par sit, & meras calumnias ab ipsius æmulis sparsas; nec hominem tam profulgatæ famæ Episcopum electum & consecratum iri. Atque hanc labem ab Hildeberto abstergit Chronicon Cenomanense a Patre Mabillonio editum*